

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja trispodna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 64.

V Ljubljani, v ponedeljek 18. marca 1889.

Letnik XVII.

Prihodnje volitve na Kranjskem.

Dogodjaji poslednjih tednov dali so nam povod, da pričnemo vže zdaj misliti na prihodnje volitve v kranjski deželni in v državni zbor. Zaradi tega hočemo z nastopnimi besedami opozarjati vse naše volilce na to zadevo, ki je velike važnosti in katere ne smemo iz vida pustiti.

Ako se ne pripeti kaj izrednega, vršile se bodo torej volitve v kranjski deželni zbor v kratkih mesecih, volitve v državni zbor pa leta 1891. Volilci naši — in ti imajo vse v rokah — ne storili bi pametno, ko bi skrb gledé volitev in kandidatov odlašali do poslednjega trenutja, kajti v tem oziru so zmešnjavam in iznenadenjem duri otvorjene na stežaj.

V vsakem volilnem okraji morajo biti volilci, ako se zavedajo svojih pravic ter hočejo strogo in véstno spolnovati svoje državljanske dolžnosti, vsak trenutek pripravljeni za volitve, in sicer takó, da mogó z jasnim namenom iti v volilni boj, ker vedó, kóga imajo voliti. Naravnost pravimo tú, da se za volitev nepripravljeni volilci, ki se pusté pregovoriti, preslepiti v odločilnem trenutju kakor glasovalni stroj, oropajo sami sebe edine ustavne pravice. Jadikovanje nad izvoljenimi poslanci potem nič ne pomóre: prepozno je po toči zvoniti. Takemu volileu vsak „beatus possidens“ lahko odgovori: Čemu si pa volil tega ali onega poslanca, zakaj se pa pred volitvijo niste posvetovali in sporazumeli, zakaj si pa niste prej dobro ogledali od vseh strani svojega poslanca? Prepozno je gasiti, ko je pogorela hiša — zdaj trpite in prenašajte posledke lehkovernosti in zaslepljenosti svoje!

Vsak narod in vsaka stranka ima take poslance, kakoršne zasluži, kajti poslanci se sami sebe ne volijo, temveč mandat in oblast dadó jim volilci, volilci so torej sami odgovorni za svoje poslance. Pri vseh narodih in strankah dogaja se v javnem življenju, da si prisvajajo poslanske mandate in vsled tega moč in vpliv na usodo dežele in naroda posamični možje, v kojih srcih ne plamti sveti žar

prave ljubezni do domovine in naroda, ker mnogi iščejo osebno korist, dobiček, slavo in ime. Ker se pa volitve v gotovi dóbi obnavljajo, treba torej pri vsaki taki volitvi, da volilci poslušajo svoj notranji glas, svoje prepričanje, popravijo svojo prejšnjo hibo in na ščit poslanskega dostojanstva dvignejo samo onega, ki je v istini vreden tega prevažnega urada, a tudi zmožen. **Vreden in zmožen!**

Kaj pa hočete od poslanca, ki je sicer jako vrl občan, vzor poštenega moža, poleg tega pa nima zmožnosti — in to mora imeti poslanec, ker se od njega zahteva — za poslanstvo, ki ne pozná dobro državne vredbe in parlamentarnih svojstev, ki ni spreten in vedno pripravljen govornik, koji noče ali ne more vseh svojih sil posvetiti nesebični službi za domovino in narod, prinašajoč brez nevolje vsakoršnih žrtev, katere od njega zahteva delavnost na korist občne blaginje?

Tak poslanec zasede sicer svoj sedež, toda dolžnosti svoje ne spolnujejo ter je na škodo domovini in narodu, ker je vzel mesto zmožnemu možu, ki bi bil kot poslanec vsem koristil. V istini pregrešé se zoper narod, ako zaupajo tesnosrčni volilci brez previdnosti in preudarka, brez možate zavednosti in narodnega ponosa, iz same dostojanstvene omejenosti za posle poslanske, sicer vrlim, a nezmožnim možem.

In česa imate zopet na drugi strani od poslanca, ki je sicer zmožen, a ni vrlina, ki nima čistega značaja, izkušenega v ognju, ki s svojo zmožnostjo dela samo zá-se, a ne za nas vse, za blagor naroda in prospeh domovine? Tak je slabši od naših neprijateljev! — — —

Zaradi tega smo povdarjali, da isti, ki išče zaupanja naših volilcev, mora biti pošten in značajan mož, ki nikoli ne bode varal zaupanja volilcev ter vedno služil časti, slavi in koristim domovine in naroda. Poslanci naši imajo biti cvet naroda, odsvit njegove duševne sile, na katere smé vsakdo ponosen biti, koji so zmožni in prosti in mogó narod naš voditi iz zajetja.

Pri nas na Kranjskem se sploh umeje, da ni dosti, da so poslanci naši najvzornejši rodoljubi,

pogumci in podjetni možje, temveč biti morajo povsem pravi katoličani, ki se brigajo za krščanske nravi, krščansko omiko in krščanske nazore gledé svetá in družbe. To, volilci kranjsko-slovenski, bodi vam pri vseh volitvah vedno pred očmi, potem ne bode prevarani in tudi jadikovali ne bode. Upamo, da teh besed ne bode nihče napačno tolmačil. Dolžnost naša je, da opozarjamo volilce na bližajoče se volitve, pri katerih naj ne gledajo na navidezno veljavo kandidatov, marveč na odkritosrčen značaj, zmožnost, delavnost in spretnost.

Govor poslanca Šukljeja

v državnozbornski seji dne 28. februarja t. l.

(Dalje.)

Druga točka, katero je grajal gospod poslanec dr. Menger, zadeva pivo. Priznavam, da se je zadnja leta zelo preminjal pivni davek; naglašam pa vendar, da je bil od leta 1881 naprej vspeh vedno boljši od proračuna. To se razvida iz računskih zaključkov. Akoravno ne tajim, da so bili nekateri ugovori opravičeni, kot podraženje hmela in ječmena, velike zaloge itd., pomisliti je pa vendar treba, da bodeta na porabo piva vplivali dve okoliščini, eno je že g. poslanec Menger navedel, akoravno je ne odobrava, to je namreč večja poraba piva, ker se je podražilo žganje. Menim, da se sme z njo računati, in to je očitó tudi storil lansko leto, ko je hotel večji dohodek pivnega davka razdeliti na posamezne dežele. Potem pa prosim uvaževati, da vsled trtne uši nazaduje tudi vinarstvo, da se jako hitro širi opustoševanje po trtni uši, in da bo to provzročilo zopet višjo porabo piva. Jaz za svoj del menim, da se pri določevanju pivno-davčnega dohodka nikakor ni postopalo preoptimistično.

Ena točka pa se ni zavračala, akoravno jo je zvišal proračunski odsek. Proračunski odsek je namreč pri porabnini mineralnega olja vsprejel namestu vladne številke 3,500.000 gld. višjo s 3,800.000 gld., in glejte, te točke tudi nasprotna stranka visoke zbornice ni grajala, in to, kakor sem prepričan, iz jako dobrega vzroka.

LISTEK.

Farna knjiga.

(Iz minole dóbe.)

Dolgo a žalostno je zrl g. župnik Jarnej Rozina v zapisno spominsko knjigo, ki je ležala pred njim odprta na veliki hrastovi mizi.

Ko je tej važni knjigi pred nedavnim napisal naslov: „Dogodki leta 1809“, pač se mu še sanjalo ni, kako se mu bode tresla roka, koliko solz mu bo kanilo po tožnem obličju na papir.

Nevesele novice, hude nesreče, usodepolne, črne in mrzle kot decemberske noči priletavale in zadevale so jedna za drugo tega usodnega leta faro šembidsko. Povodnji, toča, neprestani požari in vsakeršne bolezni obiskavale so vrle Notranjce. In ne še dosti na tem; francoske čete drle so od vseh strani preko naših mej v deželo ter jo pustošile; to so bili pravi udarci na prsi zvestemu Slovincu. Zdelo se je, kot bi se bila bēda vsega sveta preselila v našo lepo Kranjsko.

Župnik Jarnej globoko vzdihne, zaprē knjigo ter odloži peró. Ne more več dalje pisati.

Pri oknu, ki je bilo obrnjeno na farovski vrtec,

stala je deklica, upirajoča svoje oči zdaj v g. župnika, zdaj zopet na rožmarin, ki je bujno zelenel v okusnem cvetličnjaku.

„Metka!“ oglasi se gosp. župnik s temnim glasom.

„Česa želite, strijček?“ oglasi se sladki glasek dekličin.

G. župnik na to nič ne odgovori; vidi se, da resno nekaj premišljuje. Še le čez nekaj časa se zopet oglasi:

„Pokličí našo Jero!“ Hladne, toda ljubeznjive so bile te besede, izražujoče ob jednom željo in mirno povelje.

Deklica poleti kot srnica, in čez nekaj časa se vrne v družbi postavne žene, ki je g. župniku gospodinjala vzorno že mnogo, mnogo let.

„Jera, rad bi nekaj s teboj govoril“, dé mirno g. župnik. Deklici pa, katero je preje nazival „Metko“, pomigne, in ta hitro zapusti izbo.

„Metka mora odtodi, mora iz hiše!“

„Kdo gré raje, kdo z veselejším srcem, kdo bo srečnejši, gospod župnik, kakor ona?“ odgovori naglo Jera, ki je vselej raje izpregovorila mestu jedne, deset besed.

„Nikar ne misli, da jo hočem omožiti!“

„Kaj pa se ima zgoditi z njo?“ čudi se starka.

„Bojim se zá-njo. Varni nismo noč in dan. Francozov je v deželi kot kobilice na polji, nikjer ni kazni, ni bojazni... Čujem od vseh strani o strašnih dogodjajih, da se človeku kar ježé lasje na glavi.

Razgovor trajal je še dalje, a naposled pokličé g. župnik Metko v izbo. Slutila je, da jej hoče nekaj važnega povedati. Nedočakavost, nestrpnost brala se jej je na njenem nežnem ličici.

Zvedela je, da mora zapustiti hišo; bežati nekam v globoke, temne, goste gozde, kamor tuja noga ne najde sledú, in poti, kjer bode v varnem zavetju. V kaki ogljarski koči našla bo pristrešja, skrivališča, in kar se hrane tiče, bo že Jera skrbela. Določeno je bilo, da imate zjutraj rano odpotovati k nekemu znanemu ogljarju, ki ogljari, ločen od vsega sveta, gori v idrijskih hribih.

Zamračí se jej obrazek in spreleti jo grenka žalost.

* * *

Po večerji g. župnik Jarnej naroči, gredoč v svojo spalnico, naj ne pusté luči dolgo goreti in naj se zunanja okna dobro zapahnejo.

„Luč se po noči daleč vidi in mogla bi pri-

Kajti ozirimo se, ako hočemo prav razumovati to točko, na leto 1886, ko se je v teh prostorih vršila zanimiva razprava o petroleji. Takrat se je gališka petrolejska industrija prištevala mej mrtve, nagrobni govor pa je imel dramatično nadarjeni in izvrstni poslanec dunajskega Leopoldstadta, gospod Edvard Suess. Mnogo resničnega je bilo v njegovih besedah in tudi jaz priznavam, da se gališka petrolejska industrija ni oživila zaradi carinskega varstva; ravno takó jasno je pa, da je gališka petrolejska industrija danes krepkejša, kakor pred nekaterimi leti, da tedaj sedaj več donaša, pri tem pa raste tudi davčni dohodek.

V Dornovem tedniku „Volkswirtschaftliche Wochenschrift“ našel sem v zadnji številki celo vrsto zanimivih statističnih podatkov, ki so posneti iz nekega predavanja prečastitega gospoda tovariša Szepanovskega. Iz njega razvidim, da se je od leta 1883 do 1888 povišalo pridobivanje surovega olja od 300.000 na 900.000 kvintalov, davek pa poskočil od 994.000 na 2.609.000 gld.

Delež petroleja, ki se pridobiva iz gališkega surovega olja, povišal se je gledé vsega v Avstriji porabljenega petroleja nastopno. Leta 1883 je znašal 180.000 kvintalov, leta 1886 370.000, leta 1888 pa že 540.000 meterskih stotov, tako da je odstotni delež iz leta 1886, to je odkar se je uvedel novi carinski tarif, poskočil od 26 na 35 odstotkov. (Čujte, čujte! na desnici.) Jasno je, da prinaša takó napredujoča industrija državi vedno večje davčne dohodke. Gospod tovariš Szepanovski, ki mi je odločna avtoriteta v takih zadevah, me ne bo imenoval indiskretnega, ako tukaj navedem ono, kar je meni povedal v tem oziru. Menil je, da leta 1889. ne bo dohodkov za 3.800.000 gld., marveč za 4½ milijona goldinarjev. (Čujte! Čujte! na desnici.) Tukaj je imel proračunski odsek priložnost kazati svoj optimizem, z mirno vestjo bi bil smel postaviti pol milijona več, in to številko bi bil gotovo vspeh opravičil.

Istih nazorov sem gledé duhana. Jaz sam sem kadivec. V začetku sem tudi jaz hotel nekoliko štrajkovati. (Veselost.) Toda godilo se mi je tako, kakor ogromni večini kadivcev, sedaj pač zabavljamo zaradi dragih smodk, omenjamo tudi nikakor ne las-kavo gospoda finančnega ministra, ki nas je s tem obdaril (veselost na desnici), toda, kar je zanj glavna stvar, mi — plačujemo in pušimo slej kakor prej!

Obžalujem, da ni gospod poslanec brnske trgovinske zbornice navzoč; gospod poslanec Neuwirth sedaj ni bil v „bonne compagnie“ z manjšino proračunskega odseka, marveč je glasoval z odsekovo večino za to, da se vstavi pri duhanu za tri milijone več, kar je utemeljil z drastičnimi besedami; rekel je, ako se ne motim: „Odpravili ne bomo nikdar tabačnega vraga in dohodkov bo gotovo za tri milijone več.“

Izpodbijal se je potem naslov „poštni dohodki“. Priznavam, da tukaj kažejo zadnji računski zaključki od leta 1884 primanjkljaj.

Primanjkljaj nasproti proračunu leta 1884. je znašal 995.739 gl., 1885. leta 1.478.706 gld., 1886. leta 1.487.946 gld., leta 1887. še vedno 1.276.051 gld.

V toliko ima poslanec dr. Menger prav; zadnja

leta je bilo pri pošti v resnici manj dohodkov, kakor se je mislilo, in vzroki so jasni. Imenovati moram kot vzroke v prvi vrsti nekatere naredbe, katere je izdal še prejšnji gospod trgovinski minister; v narodno-gospodarskem oziru so gotovo velike vrednosti in jaz za svoj del bi jih ne pogrešal rad, toda povzročile so manjše poštné dohodke. Čekni promet, olajšavanje prometa z zavitki, tekmovalje zasebnih prevažarjev na najboljših progah, to so vzroki, ki so povzročili pomanjšek. Vsekako pa moram ugovarjati proti takemu proračunanju, kakoršno je priporočal gospod poslanec dr. Menger osobito pri tej točki proračunskemu odseku, in ravno takó menim, da se vzlic temu more potrditi odsekova številka.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 18. marca.

Notranje dežele.

Dunajski vladni krogi niso nič kaj zadovoljni s poročili iz Italije. Upor zoper Crispijevo zunanjo politiko je vedno večji. Francozom prijazni Italijani in irredentovci odločno delajo zoper to, da bi Italija še ostala v trodržavni zvezi. Sploh pa se trdi, da se Crispi ne bo mogel vzdržati na sedanjem stališču.

Preklicuje se vest, da bo odpoklican poslanik **Hengelmüller** iz Beograda in da bo prišel na njegovo mesto avstrijski poslanik iz Bukarešte.

Neki madjarski poluradni list pravi, da se **hrvatski deželni zbor** ne bo sešel že to spomlad, kakor se je to začetkoma nameravalo, marveč še le v jeseni. Kot vzrok temu se navaja okoliščina, ker bodo delegacije zborovale še le meseca junija na Dunaji. Ta izgovor je malo vreden, kajti zborovanje delegacij ni še nikdar oviralo zasedanja hrvatskega deželnega zbora.

Po vseh kraljih **Ogerske** so se dne 15. marca vršile večje ali manjše izjave. Brzjavni uradi so odposlali več brzovjavk Kossuthu.

Vnanje države.

Bivši **srbski** kralj Milan se bo danes po noči odpeljal v Budimpešto. Načelnik postaje v Zemunu je bajó dobil že dotična navodila. Milan je sprejel v avdijenci Gjorgjevića in Mijatovića ter ju je prosil, naj podpirata radikalno stranko, svaril pa ju je, naj se ne dasta premotiti od Garašanina. Temu nasproti pa kralj še vedno popolnoma zaupa Kristiću, ker ga je imenoval za opravitelja dvornine in državnih zemljišč, katerih dohodek je država odkazala kralju. Mej tem pa je vlada začela skromno a neprestano delovati. Ukazala je, da se mora po celi deželi vsako leto dne 17. marca kot v dan vladnega nastopa po vseh cerkvah peti zahvalna služba božja. Včeraj se je okrožnim prefektem razposlala že nanašajoča okrožnica. Ministerstvo bo za dōbe naprednjaškega ministerstva Rakicevega na jako dvomljivi podlagi sklenjeno tabačno pogodbo s kragujevskim konzorcijem razrušilo ter prevzelo nakup duhana v lastno upravo. — Poročila z dežele trdijo o jako živahni agitaciji za kraljico Natalijo, ki se je bajó konzistoriju izrečno zahvalila za hitro ločitev zakona ter dostavila, da bo svojo zahvalo že osebno še ponovila v Beogradu. To pismo, katero je objavil naprednjaški „Videlo“, je skoraj gotovo ponarejeno, da bi se takó izpodkopala kraljičina priljubljenost in veljava pri narodu. Kraljica bo, kakor se zatrjuje iz verjetnih strani, mirno čakala, da se razmere same iz sebe obrnejo njej na korist. — Bukareški listi pravijo, da je kralj Milan moral odstopiti vsled

pritiska z radikalne strani, ker bi ga bili radikaleci sicer prisilili k odstopu ter mu pri tem vzeli še pravico do dvorovine.

Srbski diplomatski agent je naznanil **bolgarski** vladi, da želi Srbija zopet pričeti obravnavo o trgovinski pogodbi. Minister zunanjih zadev, Stranski, je vzel to poročilo na znanje. Bolgarski odposlanci bodo v ta namen že prihodnje dni od-potovali v Beograd. Vsled izrečne želje turške vlade bo bolgarska vlada odposlala pooblaščenca v Carigrad, da se bo s Turčijo pogajal o poštni pogodbi. — Sofijski vladni krogi z velikim zanimanjem zasledujejo srbske dogodke, bili so začetkoma v velikih skrbih ter so zaradi tega v Srbijo odposlali predsednika sobranju, Caharijo Stojanova, da se na lici mesta pouči o tamošnjih razmerah. Stojanov je „incognito“ obiskal srbska mesta ob bolgarski meji ter je konečno povrnivši se v Sofijo pomiril in potolažil svojo vlado. Stojanov je kakor navlaš za tak posel, da izve, kje se delajo priprave za vstajo itd., njegovemu pogledu je težko kaj odšlo, kajti bil je kakor znano, duša plovdivski vstaji.

Ruski listi poročajo, da je došel dorpatskem vseučilišču od vlade ukaz, ki določuje, da mora biti na tem zavodu odslej izključni jezik predavanj ruščina. — Iz Peterburga se javlja, da bo Rusija v kratkem že jako pomnožila svoje mejne straže, vendar naj se pa to ne smatra za vojaško naredbo ter naj se ne veruje neizogibnim razburjajočim vestem gotovih listov, kajti ruska vlada je izdala napominano naredbo, ker hoče korenito preprečiti tiho-tapstvo.

Nemški državni zbor bo imel veliko dela v tem zasedanju: najprvo se bo posvetoval o dopolnilnem kreditu za topništvo, potem pride na vrsto postava o zavarovanju starih in onemoglih delavcev, konečno morebiti tudi še socijalna reforma. O državno-zborski seji dne 15. t. m. se poroča: Zbor je izročil dopolnilni kredit proračunskemu odseku. V teku razprave je vojni minister naglašal nasproti Windthorstu, da je septennat določil le število novincev, tega pa se ne zadeva predloga. Predprežne razmere v francoski armadi so boljše, kakor v Nemčiji. Nikdo ni toliko pogumen, da bi s mirnim sceem mogel dovoliti okoliščino, ki bi morebiti izneverila Nemčijo slavepolnemu razvoju zadnjih desetletij. Kontre-admiral Heusner je naglašal, da je bila dosedaj gledé uprave in nadpoveljništva mornaričnega le jedna personalna unija; ako se z novo predlogo ločita uprava in nadpoveljništvo, s tem ne preti nobena škoda.

Francoska zbornica je jednoglasno dovolila kredit 10.000 frankov za pogreb umrlega mornaričnega ministra Jaurès-a ter je sklenila, da v dan pogreba ne bo seje. Dne 16. t. m. je zahteval poslanec Laguerre interpelovati v zadevi, ki se tiče dostojanstva ministra notranjih zadev, Constans je takoj sprejel razpravo. Laguerre je navajal, da je Constans kot predsednik nekega lijonskega zavoda leta 1882 sprejel 10.000 frankov in 250 delnic. Zaradi izraza, da je Constans goljuf, je predsednik pozval Laguerre-ja k redu. Constans je odgovoril, da ni ničesa dobil, a se tudi ne spušča v tako razpravo. Zbornica je potem prešla na dnevni red.

Švicarski zavezni svet bo vprašal vse evropske industrijske države, ali ne bi hotele potom mejnarodne pogodbe rešiti nastopna, za tovarniške delavce jako važna vprašanja: „1. Delo ob nedeljah je prepovedano. 2. Določiti se najmanjša starost, pri kateri se smejo otroci dopustiti k tovarniškemu delu. 3. Določiti se največje število delavskih ur za mladostne delavce. 4. Mladim in ženskimi delavcem se prepove službovanje pri zdravju škodljivih in nevarnih podjetjih. 5. Ponočno delo se omeji za mlade in ženske delavce. 6. Določiti se način, kako naj izvršujejo posamezne dežele to pogodbo.“ Konferencija se bo baje sešla meseca septembra.

vabiti ponočne ptiče, roparske netopirje, ki se potikajo od kraja do kraja po dnevi in po noči“

„O Jera, dobra moja Jerica“ — približa se Metka k stari pestunji svoji in objemaje jo ginljivo šepče starki nekaj na uho.

Toda starka se počasi izvije njenemu objemanju ter zanikuje z glavo in krči rame.

„Srček moj, to ni možno, to se ne sme zgoditi!“

Deklica uprè v njo proseče svoje višnjeve oči.

„Ali umeješ, zlata moja, da to ne gré? Pomisli, farovž je prva hiša v občini, na kojoj vsi gledajo pazljivim očesom, in kaj bi še le gostobesedni in poredni jeziki . . .“

„Saj ga v življenji nič več ne bom videla!“ odgovori deklica tresočim glasom.

„Nikar si ne béli las“, kara jo ljubeznjivo pestunja.

„Torej ti ne maraš, Jera, da se pri njem poslovim, da se ločiva?“

„Mladost je norost, nič ne pomisli . . .“ odbije nejevoljno stara Jera.

Metka postane nekako resnobra. Potem krčevito prime Jero za roko ter jej pravi ihtéče:

„Ti ne veš, ne moreš vedeti, ker si brez srca.“

„To je le vse navidezno, domišljije — in same sanje so to, nič drugega nego prevare, ko boš prišla v leta, še le uvidiš, kako sem jaz prav imela“, dé Jera z prepričalnim glasom.

Deklici se uderó solzé iz očíj, vstane ter odide molčé v svojo izbico, ne da bi bila, kakor po navadi, voščila starki „leško noč“.

* * *

Metka, prišedši v svojo spalnico, iz koje je bil lep razgled doli po polji in vaški cesti, obdani z sadunosnim drevjem, spravi se brzo k počitku. A ni mogla zaspati. Premišljuje dogodke nocojšnjega večera, negotovo bodočnost in razne nevarnosti v tem nevarnem času. Vstane, odpre oknice in prižge svetilko, ki je visela nad klečalom pred podobo Križanega, ter jame iskreno moliti.

Dolgo, dolgo je tako klečala in molila — ura na steni kazala je vže polunoč.

Nakrat jo iz tega vznešenega zatišja vzbudi razbijanje na vrata in krik tujih, njej nerazumljivih glasov pred župnijo.

Na pragu izbice prikaže se župnik bled kot smrt. „Tolpa francoskih konjikov — šepče on. — Ali si čula konjsko razgetanje in kletvino?“

Deklica boječe pogleda skozi okno. Opazila je, da vnanjih vrat ni zapahnila.

„Gorjé, strižček, morda sem je jaz privabila sém, ker sem luč prižgala pred razpelom!“

Odpró jim torej prestrašeni duri, da bi se uverili, česa zahtevajo in kako umeje gospodariti ta rudečehlačna, pritepena sovražna druhal Uverili so se — pa kako! Fara šembidska ne prej, ne poznej ni doživela enakih zdívanostij

* * *

Ko je rano solnce tožno posijalo na opustošeno selo, ležal je župnik Rozina zvezan in s krvavečo glavo na tleh ter se zamán oziral s krvjo zalitimi očmi po svoji mladi zavarovanki, mladi Metki. Zginila je!

Francoski konjiki posadili so jo na konja, zbežali v temni noči, ter jo zavlekli, Bog vé, kam!

„Ljubi Bog, okó moje je nikdar več ni videlo! Na katerem konci sveta si poginilo, ubogo dete, Metka?“ — vpisal je v spominsko knjigo farno župnik Jernej Rozina po mnogih, mnogih letih nekoliko dnij pred svojo smrtjo. A. S.

Izvirni dopisi.

Iz Črnega Grabna, 14. marca. Vam je li znana senzacionalna novica, ki ravno zdaj kroži po naših hribih, in marsikomu skomino dela? Taka-le je, kakor sem jo čul iz verodostojnih ust. Tam na Dunaji je neki jud, ki premore 12 milijonov, v smrt na vislicah obsojen. Sprosil se je, da so ga pomilostili pod čudnim pogojem. Pogoj se glasi: „Pripravi se 90 števil, ki so na ponudbo vsakemu, ki hoče vleči in svojo srečo ali nesrečo poskusiti. Kdor vleče številko 90, plača mu jud 10.000 gl. na roko, katere sme obrniti, kakor mu drago, samo — obešen bo potem mesto juda. Kateri pa potegnejo druge številke, dobé samo 5000 gl. — obešeni pa ne bodo.“ Zaradi tega seveda splošno izpraševanje po tej izvanredni loteriji, v kateri se igra za smrt, življenje in premoženje. Razni nemaniči in nepridipravi, ki nimajo nič izgubiti, k večjemu prazno življenje, povsod povprašujejo, kje se še dobé tiste številke. V Zagorji, tako se govori, izpečali so vse, kolikor so jih imeli; nekaj menda jih je še v Novem Mestu. Zvedeli so, da jih ima nekaj tudi trgovec M. v Lukovici. Mož je že komaj odgovarjal smrtnim kandidatom. Ko mu je le že preveč, pošlje dva kompetenta k notarju na Brdo, češ, tam jih bota dobila. Hladnokrvno, s popolnim zaničevanjem življenja stopita pred njega, ter hočeta vleči iz „žakelja“. Ali tu sta jo skupila. Čula sta take gorke, da sta komaj našla prostor, ki ga je zidar pustil za vrata, in trdno sta obljubila, da ne bota nikdar več smrti iskala.

Prosim Vas, če v Ljubljani kaj več veste o tej loteriji, naznanite urno, da se ustreže še drugim radovednežem. Sicer pa menim, da bi ne bilo napačno, ko bi se dale v osodepolno vrečko same 90 številke. Dangub in obešenjakov se nikjer ne manjka, katerim bi dobro došla.

Nauk je pa ta: Ni je take neumnosti, da bi je lahkoverni ljudje ne verjeli.

Trgovska in obrtniška zbornica.

IX.

X. Gosp. zbornični svetnik Anton Klein poroča, da je c. kr. deželna vlada z dopisom od 15. februarja 1889, šte. 2038 poslala „Ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico v Logatecu“ z vabilom, da se slavna zbornica o njem izreče v zmislu § 14. zakona z dne 30. marca 1888 o zavarovanju delavcev gledé kake bolezni. To pa zaradi tega, ker so se v ustanovilo sprejele storitve, ki presegajo v §§ 6. do 8. tega zakona povedano najmanjšo mero.

Odsek se sklicuje pri tem na svoje poročilo o okrajni bolniški blagajnici v Radovljici ter omenja, da se je za logaško okrajno bolniško blagajnico, ki obsega tri sodne okraje: idrijski, logaški in loški, ustanovila navadna dnina, tako-le:

„Za sodne okraje Logatec, Lož in Idrija izvédela se je „navadna dnina“ ter je za čas od 1. maja 1889 do 1. maja 1891 določena tako:

1. Za moške delavce:

A. Mladolletne pomočne delavce . . . 40 kr.

B. Delavce s 70 kr.

C. Delavce prirejalec z 1 gl.

2. Za delavke:

A. Mladolletne pomočne delavke . . . 30 kr.

B. Delavke 45 kr.

Te določbe veljajo tudi, kakor poteče zgornji čas, dokler ne bode oblastvo drugače ustanovilo.

Za prispevke in podpore, kadar so se v tem ustanovilo določile, izrekel se je tudi obrtni nadzornik.

Odsek se temu pridruži, ker se je pri sklepanju ustanovil pazilo na razmere dotičnih sodnih okrajev in je mnenja, da bode blagajnica ji naložene dolžnosti spolnovati mogla. Z ozirom na to nasvetuje:

„Slavna zbornica naj priporoča, da se odobri ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico v Logatecu.“

Predlog je bil sprejet.

XI. Gosp. zbornični svetnik Jernej Žitnik poroča, da je c. kr. deželna vlada z dopisom z dne 15. februarja 1889, šte. 2035 poslala zbornici „Ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico v Ljubljani“ in „Ustanovilo za okrajno bolniško blagajnico na Vrhniki“ ter jo povabila, naj se izreče v zmislu § 14. zakona z dne 30. marca 1888 o zavarovanju delavcev gledé kake bolezni. Prva obsega sodni okraj ljubljanske okolice, druga sodni okraj vrhniški.

V ustanovili sprejele so se storitve, ki presegajo v §§ 6. do 8. zakona od 30. marca 1888 o

zavarovanju delavcev gledé kake bolezni povedano najmanjšo mero in zbornica se ima o tem izjaviti.

Ker so pri sklepanju ustanovili bila merodavna načela, kakor za radovljiški politični okraj, zato se odsek sklicuje na to poročilo in omenja, da § 5. teh ustanovili slove: Za sodni okraj vrhniški (oziroma sodni okraj okolice ljubljanske) izvédela se je „navadna dnina“ ter se je za dōbo prvega leta od dne, katerega bode začela okrajna blagajnica poslovati, določila tako:

1. Za moške delavce:

A. Mladolletne pomočne delavce s . . . 40 kr.

B. Delavce s 70 kr.

C. Delavce prirejalec z 1 gl.

2. Za delavke:

A. Mladolletne delavke s 30 kr.

B. Delavke 50 kr.

Te določbe veljajo tudi, kadar poteče zgornji čas, dokler ne bode oblastvo drugače ustanovilo.

Za ti ustanovili izjavil se je obrtni nadzornik.

Odsek se temu pridruži in predlaga:

„Slavna zbornica naj se pri c. kr. slavni dež. vladni izreče za to, da se odobré rečeni ustanovili.“

Predlog je bil sprejet.

Dnevne novice.

(Presvetli cesar) je daroval za otroško bolnišnico „Elizabetišče“ v Ljubljani 1000 gl.

(Priznanje) so nam poslali č. gg. idrijskega in semiškega dekanata. Prosimo vse p. n. gospode, naj nam ne zamerijo, ako sedaj ne objavimo dopisanih izjav. Grom je za čas ponehal, oblaki so se razpodeli, posijalo je solnce; ko pa se zopet pooblači, porabimo vsa sredstva proti tresku.

(Iz Boštanj) ob Savi se nam poroča: Zaradi kozá so pri nas šolo zaprli. Prikazuje se tudi škrlatinka s pljučnico. — Sneg je že močno zginil, a štajerska burja jako rezko brije.

(Ribiško društvo kranjsko) je imelo zadnjo soboto ob 8. uri zvečer občni zbor v gostilnici pri „Slonu“. Predsednik gosp. c. kr. notar dr. Vok je v jako obširnem govoru slikal delovanje društveno v pretekli dōbi. V prvi vrsti pravi, da mu je nalog spominjati se umrlega pokrovitelja avstrijskega ribarskega društva, prestolonaslednika nadvojvode Rudolfa. Društveniki v znaka žalovnja vstanejo. Predsednik se spominja tudi umrlega deželnega glavarja g. grofa Thurna, kateri je res v pravem času in na pravem mestu deloval za koristi in napredek ribiškega društva, in tudi Dežmana, ki sicer ni bil ud, pa je vendar podpiral društvo s svojo vednostjo. Predsednik potem omeni, da je potrjena kranjska ribiška postava, a treba je še mnogo dela, da se po vsi državi ribištvo ohrani in varuje. Ribištvu posebno nasprotujete velika industrija in mlinarska obrt na škodo prebivalstva. Tu bode treba strogih predpisov, a ne samo teh, nego tudi strogega postopanja vladnih organov, da se zapreči daljno uničevanje rib, kakor se to zgodi na Nemškem. Samo na Bavarskem so kaznovali zaradi prestopka proti ribiški postavi v 2500 slučajih. A tudi večje podpore od strani države in dežele bode treba. Kaj je 200 gl. podpore od vseh, ako nemška država daje za podporo razširjevanja ribištva na Nemškem vsako leto 300.000 mark brez podpor, katere dajo posamezne dežele. A tudi druginu načinom pospešujejo na Nemškem ribištvo. Po jako nizki, skoraj neznatni ceni prevažajo se v posebnih vagonih žive ribe v najkrajšem času na najbolj oddaljene kraje. Želeti bi bilo, da je enaka pozornost za to narodno-gospodarsko stroko tudi v našem cesarstvu. Med ministertvom in društvom se razpravlja vprašanje, ne bi li bilo umestno, da se v kranjskih vodah zaležejo zopet raki, za kar je kmetijsko ministertvo dovolilo 150 gl., ali naj bi se spuščale v naše vode jegulje, ki pa so rakom jako škodljive. Raki so donášali vsako leto najmanj 20.000 gl. G. profesor Franke meni, naj se odloči ali za rake ali za jegulje, ker obojih ni mogoče pospeševati. Predsednik misli, naj bi o tem ministertvo odločilo.

Poročilo kmetijskega ministertva, da pogine mnogo tisoč kil rib na cirkniškem jezeru, ako voda hitro odteče, ni popolno. Le ako je led zelo debel, ostane toliko rib neporabljenih, kolikor jih tamošnji prebivalci iztrebiti in posušiti ne morejo. Gosp. Putick nasvetuje, naj se naredé posebni tolmoni, kamor bi se ribe zatekale. Predsednik na to izreče zahvalo kmetijskemu ministertvu in deželnemu zboru za podporo ter omeni, da je društveniki in tajnik kmetijske družbe gosp. Pirc dobil časten

nalog, da v cesarjevičevem delu opiše kranjske kmetijske zavode in da bode gotovo opisal tudi ribarstvo. Tudi je ministertvo naročilo veščaku g. Franketu, naj si ogleda deželo in po novi postavi določi ribiška stališča. Gosp. V Galle poroča o računskih sklepih zadnjih treh let; odbor je dobil absotutorij. G. Regoršek nasvetuje, da se razširi društvena naprava na Studenci za izgojevanje ribjih jaje in v ta namen dovoli 280 do 300 gl. Zbor nasvetu pritrdi. Dr. Kapler nasvetuje, naj se prosi plinovo društvo, da brezplačno dovoli železne cevi. Gospod Karinger poroča o proračunu za l. 1890. Troškov je 580 gl., dohodkov 410 gl., primanjkljaja 170 gl. zaradi nove stavbe na Studenci. O podpori (150 gl.) ministertva za račjo zalego je bil obširen razgovor. V. Gallé naglašá, da so vode še vedno okužene in bi bil denar zavržen. G. Goll isto povdarja. Dr. Kapler meni, naj se poskušnja prične v koših. Tudi gg. Regoršek, Lassnik in predsednik so bili tega mnenja, kar je obveljalo.

G. Klein obžaluje, da društvo dobiva malo podpore. G. Goll, c. kr. gozdarski načelnik, želi, naj bi se objavljala tudi slovenska poročila o društvu in privabila čestita duhovščina in občinski predstojniki. Nato zborovalci sklenejo, naj o tem nasvetu sklepa novi odbor. V odbor so bili izvoljeni gg.: Franke Ivan, Galle V., Dr. J. Kapler, K. Karinger, P. Lassnik, F. Regoršek, J. Schanta, dr. F. Vok, J. Wallner, baron Wurzbach in Ivan Kovač.

(Levstikov spomenik.) Iz Retij se nam poroča, da nameravajo postaviti spomenik na neki trati zunaj vasi. Sree mora boleti sovaščane, da dotični odbor prezira najprimernejši in najspodobnejši prostor pred Levstikovo rojstveno hišo. Spomenik naj bi stal, kakor se čuje, na samotni ob okrajni cesti, kjer ga bodo ponočnjaki in popotni postapači lahko z blatom ometavali. Dopisnik in vsi sosede želimo, naj se spomenik postavi v vasi pred hišo.

(Slovensko gledališče.) Slavno občinstvo opozarjamo še enkrat na jutrajšnjo predstavo. „Mesto in vas“ obeta prijazen večer, oba beneficijanta, gđe. Gostičeva, ena najmarljivejših močij, in gospod Kocelj, nestor slovenskih igralcev, pa tudi zaslužita, da jima slovensko občinstvo izkaže priznanje z obilnim obiskom.

(Glas iz-mej občinstva.) Večkrat smo že poudarjali brezozirnost, s katero pišejo in razobešajo nekateri svoje napise in trdke. Trgovci in obrtniki dičijo prodelja svojih prodajalnic z dvojezičnimi napisi — menda zaradi simetrije. Strmeti pa moramo nad slovenskimi napisi, ki so strašno popačeni. Tako se bere nekje: „Tu se dajejo ure na gosli.“ Nekje drugje: „Tu stanuje N. N., izpitana babica.“ Ali pa: „Različni metulji se prav dober kup prodajajo navprašanje tukejele v štacuni.“ Ako so ti metulji posebnost, kakor napis, vredno je, da si jih vsakdo ogleda.

(Prepovedana semnja.) C. kr. okrajno glavarstvo v Litiji je prepovedalo zaradi osepnice semenj v Mar. Dolu, določen na dan 26. t. m., in oni dne 1. aprila v Litiji.

(Mrtvim proglašá) c. kr. okrožno sodišče v Novem Mestu Jožefa Pečaverja iz Stranske Vasi šte. 9., okraja črnomaljskega, ker je že nad 30 let nepoznatega bivališča, kakor slove dotični vladni izrek. Pred 31 leti je bil Pečaver nekda v Ameriki med divjaki.

(Premembe pri uradništvu.) Pravna praktikanta Avg. Modrinjak in H. Wagner v Celji sta imenovana avskultantoma za Štajersko.

(Za vojaške prostovoljce.) C. kr. ministertvo za deželno brambo je v dogovoru z vojnim ministertvom dovolilo, da smejo politična okrajna oblastva z ozirom na pozne letošnje vojaške nabore tudi nadalje do pričetka naborov izdajati certifikate za prostovoljno službo v stalni armadi.

(Občni zbor „Dramatičnega društva“) bode dne 30. marca ob 1/2 8. uri zvečer v društvenih prostorih.

(Nesreča.) V noči od 16. na 17. dan t. m. je v Nabrežini železnični stroj raztrgal sprevodnika in hišnega posestnika v Selu pod Ljubljano.

(Č. g. Anton Červ.) špiritual v goriškem semenišči, je na svojo prošnjo radi bolehnosti zapustil to službo in šel zopet na Sv. Goro. Na njegovo mesto je imenovan č. g. dr. Alojzij Fajdutti.

(V Gorici) je izšla v italijanskem jeziku pri tiskarji Paternolliju knjižica, v kateri Karol Seppenhofer opisuje zgodovino vipavske doline.

(Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji.) Č. g. Jakob Porenta, kapelan v Št. Janžu, premeščen je v Leskovec. Na njegovo mesto je

